

Vet ni inte att ...!

Roseniuskyrkan 2015-11-22

Domsöndagen, "Kristi återkomst"

Evangelietext: St Matteus kapitel 25, vers 31–46

Gt-text: Jesaja 65: 17 – 19

Predikotext: Första Korinthierbrevet kapitel 5–6

Predikan

Första Korinthierbrevet 5 –6

5 Det ryktas faktiskt om sexuell omoral bland er, sådan omoral som man inte ens hittar bland hedningarna: att en man lever ihop med sin fars hustru. Och ändå är ni uppblåsta! I stället borde ni ha blivit så bedrövade att den som gjort det hade drivits ut ur er gemenskap. Jag som är frånvarande till kroppen men närvarande i anden har redan, som om jag var där, i vår Herre Jesu Kristi namn fällt domen över den som handlat så. När ni är samlade och min ande är hos er med vår Herre Jesu makt, ska den mannen överlämnas åt Satan till köttets fördärv för att anden ska bli frälst på Herrens dag.

Ert skryt låter inte bra. Vet ni inte att lite surdeg syrar hela degen? Rensa bort den gamla surdegen så att ni blir en ny deg, för ni är osyrade. Vårt påskalamm Kristus har blivit slaktat. Låt oss därför fira högtid, inte med gammal surdeg, inte med onskans och elakhetens surdeg, utan med renhetens och sanningens osyrade bröd.

I mitt brev till er skrev jag att ni inte ska umgås med sexuellt omoraliska människor. Jag menade inte alla omoraliska här i världen, inte alla giriga och utsugare och avgudadyrkare. Annars hade ni behövt lämna världen! Men nu skriver jag till er att ni inte ska umgås med den som kallar sig broder och är sexuellt omoralisk, girig, avgudadyrkare, förtalare, drinkare eller utsugare. Med en sådan ska ni inte ens äta. Är det min sak att döma de utomstående? Är det inte dem som är innanför ni ska döma? De utomstående ska Gud döma. Driv bort från er den som är ond!

6 Hur kan någon av er som är i tvist med en annan gå till domstol inför de orättfärdiga och inte inför de heliga? Vet ni inte att de heliga ska döma världen? Och om världen ska dömas av er, duger ni då inte till att döma i småsaker? Vet ni inte att vi ska döma änglar? Ska ni då inte kunna döma i vardagliga ting?

Men när ni har vardagliga tvister sätter ni folk till domare som församlingen inte har förtroende för. Det här säger jag för att ni ska skämmas. Finns det ingen förständig bland er, ingen som kan vara skiljedomare mellan bröder? 6 I stället går broder till domstol med broder, och detta inför otroende.

Redan det att ni processar med varandra är ett nederlag för er. Varför tar ni inte hellre en oförrätt? Varför tar ni inte hellre en förlust? I stället gör ni själva orätt och roffar åt er, och det drabbar bröder.

Vet ni inte att orättfärdiga inte ska få ärva Guds rike? Bedra inte er själva! Varken sexuellt omoraliska eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller som låter sig utnyttjas för sådant, varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare

eller utsugare ska ärva Guds rike. Sådana har några av er varit. Men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu Kristi namn och i vår Guds Ande.

"Allt är tillåtet för mig", men allt är inte nyttigt. "Allt är tillåtet för mig", men jag ska inte låta något ta makten över mig. "Maten är till för magen och magen för maten", men Gud ska göra slut på dem båda. Men kroppen är inte till för omoral utan för Herren, och Herren för kroppen. Gud har uppväckt Herren, och genom sin makt ska han uppväcka även oss.

Vet ni inte att era kroppar är delar i Kristi kropp? Ska jag ta delar av Kristi kropp och göra dem till ett med en prostituerads kropp? Verkligen inte! Eller vet ni inte att den som förenar sig med en prostituerad blir en enda kropp med henne? Det heter: De två ska bli ett kött. Men den som är förenad med Herren är en ande med honom.

Fly sexuell omoral! All annan synd som en människa begår är utanför kroppen, men den sexuellt omoraliske syndar mot sin egen kropp. Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel för den helige Ande som bor i er och som ni har fått av Gud? Ni tillhör inte er själva, ni är köpta till ett högt pris. Ära då Gud med er kropp!

1. Vishet i liv och tanke

Hur vi agerar i vissa situationer säger något om hur vi ser på oss själva. Det är en rimlig reaktion om jag springer från platsen när jag möter en människa med vapen, men av en polis krävs en annan reaktion. En polis som springer från en hotfull situation har inte förstått sin uppgift och är värd klander. På liknande sätt kan man säga att det är med kyrkan. Hur vi agerar i vissa situationer säger någonting om hur vi ser på oss själva. I dagens två kapitel handlar det om hur församlingen agerar i olika sorters moraliska kriser, och Paulus går hårt åt församlingen för deras bristande hantering av situationerna. Det handlar om församlingens etik och dess självförståelse.

A. Återblick: Korinth i kyrkan – kyrkan i Korinth

Vi har nu kommit till den sista delen i vår predikoserie över kapitel 1 – 6 i Första Korinthierbrevet. I fyra delar har vi fått bekanta oss med församlingen i Korinth och deras problem. Församlingen bestod i hög grad av människor som nyligen hade omvänt sig till den kristna tron, och de hade ännu inte gjort upp med sin gamla livsåskådning. Därför flyttade Korinth, med dess värderingar, in i den nya kyrkan och trängde undan Kristus, i stället för att Kristus fick tränga undan Korinths värderingar. Det handlade inte minst om vishetsidealet och idéer om politisk heder, vilket vi möter i dagens text. I Roseniuskyrkan är inte merparten nyomvända, men liksom korinthierna lever vi i en mångkulturell storstad med allt vad det innebär av rivaliserande ideal och livsåskådningar. Därför löper också vi risken att låta staden genomsyra församlingen, snarare än att församlingen genomsyrar staden. Vi behöver stå fast grundade i evangeliet och byggas upp av Guds kärlek för att växa till en mogen församling.

B. Vishet i liv **och** tanke

Med kapitel fem börjar ett delvis nytt avsnitt i brevet. Fortfarande handlar det om Paulus auktoritet, men tillämpningen sker på praktiska etiska problem. Paulus har fått rapport om en man som lever tillsammans med sin fars hustru – och ändå tror man sig kunna vara stolta kristna! – samt om hur två personer inom församlingen driver offentlig process mot varandra med hjälp av stadens rättssystem. Dessutom verkar man (avsiktligt eller oavsiktligt) ha missförstått Paulus undervisning om den kristna människans frihet, så att man tror att den kristne är fri att göra vad helst hon vill. Problemet var i först hand teologiskt, och i andra hand praktiskt. Därför kommer jag att ägna mer tid åt grundproblemet som Paulus tar upp, och beröra de praktiska problemen desto kortare.

Vid sju tillfällen i våra två kapitel utbrister Paulus: "Vet ni inte att ...!" Det är en retorisk fråga, och samtidigt anar vi ironin: *Ni som är så visa, vet ni inte detta?* Korinthierna har missförstått Guds vishet, och därför hamnar de fel i livsföringen. Det kan ha varit så att man var influerad av den grenen i grekisk filosofi som prioriterade förnuftet före kroppen, och därför menade att det saknade betydelse hur man hanterade kroppen så länge tanken var klar. En sådan människosyn är oförenlig med den kristna tron, där människan ses som en enhet av kropp och själ. Men problemet måste inte (bara) ha varit filosofiskt, utan kan också ha varit sociologiskt: Korinth var en heder- och skamkultur, där något av det viktigaste var att bygga sin heder. Heder var huvudsakligen en fråga för den utbildade mannen – kvinnan skulle undvika skam – och kunde byggas upp genom makt, rikedom och offentliga gärningar som gav folkets erkännande. Att vinna folkets erkännande genom t.ex. inskriptioner, fester och andra högtidligheter, hörde till det viktigaste en fri och rik man kunde ägna sig åt. Skam hade svårt att fästa på en ärlig man och, givet att värderingarna i Korinth faktiskt hade flyttat in i kyrkan, kan detta vara en förklaring till varför korintherna var så slappa i förhållande till mannen som levde tillsammans med sin fars hustru: troligtvis var det en av de mer framstående medlemmarna i församlingen, och en sådan tillrättavisade man inte hur som helst – särskilt inte i så ovidkommande saker som mannens relationer. Men församlingen ska inte vara en spegelbild av samhället, med samma värderingar av vad som är skamligt och hedervärt, utan församlingen ska ledas av Guds Ord och vad Gud berömmar eller förkastar. Paulus vill alltså upprätta en motkultur i församlingen som leds av Guds rikes värderingar, och därför måste han gå tillrätta med församlingens bristande teologi. Målet är att församlingen ska nå vishet i såväl tanke som liv.

2. Kyrkans självförståelse

Vi är nu inne på ett område som vi kan kalla för "teologisk etik" och det handlar, liksom all etik, om vad som är rätt och fel. Det som skiljer teologisk etik från sekulär etik, är att den utgår från

vem Gud är. Det måste vi ta till oss. När vi funderar över vad som är rätt och fel i våra och i kyrkans liv, måste vi alltid gå till frågan om vem Gud är, ty allt vad vi gör ska vara präglad av Guds godhet – från kaffekokning till ekonomi till konflikter till predikan. I korinthiernas fall brast deras teologi i vad det innebär att tillhöra Guds familj och att vara Jesu lärjunge, vilket Paulus korrigerar. Jag kommer att lyfta fram tre aspekter.

A. Domare över världen

Jag börjar med att ta upp processen mellan två kristna i församlingen. Paulus är upprörd över att man har valt att låta stadens rättssystem vara skiljedomare mellan kristna bröder, i stället för att hantera konflikten internt. Liksom flera andra delar av Paulus undervisning, är den här passagen inte alldeles enkel att förstå, men vissa poänger är tydliga. I början av brevet har Paulus omtalat församlingen som *rika på allt, på allt tal och all insikt, eftersom vittnesbördet om Kristus har fått stadigt fäste hos er*. Paulus går åt församlingen där man är som mest självsäker: deras arrogans över sin vishet. Med bitande sarkasm skriver Paulus: "Finns det ingen vis ibland er, som kan döma mellan bröderna?" Brevet var avsett att läsas upp offentligt, när alla var samlade, och därför kan vi enkelt föreställa oss effekten när Paulus påtalar för dem att deras vishet tydligen inte är stor nog för att hantera ett internt problem.

Men varför ska problemet lösas internt? Varför var det en förlust att gå till stadens domstol? Den ena sidan av saken är att offentliga rättegångar var en del i stadens spel för att tillskriva ära och skam, och att man därför verkar driva personliga intressen på församlingens bekostnad. Den andra sidan gäller eskatologin, d.v.s. läran om den sista tiden. När Kristus kommer tillbaka kommer Guds folk att vara bortom dom och själva stå som domare över världen. Så höga tankar har Gud om sin kyrka att han, i någon bemärkelse, kommer att låta oss vara med-domare över världen. Vad som kommer att vara fallet då (alltså när Gud kommer tillbaka), ska vägleda församlingens hela handlande idag. Därför undrar Paulus: "Om nu Gud har så höga tankar om er att han vill låta er döma världen, varför låter ni då världen döma er?" Det framstår som motbudande för Paulus, och bör så framstå också för oss, att församlingen låter otroende döma i församlingens inre angelägenheter, när församlingen finns till för att visa de otroende en himmelsk och bättre värld.

För vår egen del blir den här passagen en påminnelse om hur vi hanterar konflikter. Det är bättre att ta en oförrätt än att dra ett trossyskon inför domstol. Vår konfliktlösning ska ske värdigt, med respekt, och i Jesu efterföljd. Det är lätt att vara from när alla man möter är vänliga, men vår Gudslighet visar sig inte minst i hur vi hanterar oförrätter. Dessutom påminns vi om att vi ska ställa in våra liv efter vad Gud redan har gjort för oss genom Jesus. Vår tro om den sista tiden, ska få bestämma vår agerande i nutiden.

B. En ren, helgad och sann gemenskap

Vi kan tycka att Paulus överreagerar när han skriver: "Driv bort från er den som är ond!" och: "Det här säger jag för att ni ska skämmas" men vi kommer att se hur församlingens beteende i de här situationerna är som polisen som flyr en hotfull situation. Paulus är oerhört frustrerad över korinthiernas slapphet och försöker med all kraft få dem att ta sitt förnuft till fånga. Frustrationen förstärks säkerligen av att han redan har behandlat de här frågorna i ett tidigare brev, men att församlingen inte har lyssnat till Paulus utan fortsatt som vanligt. Det här handlar om församlingens självförståelse, och i Korinth fanns det stora brister. Men varför bryr sig Paulus? Varför inte bara låta dem vara? Jo, av den här anledningen: *Men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu namn och i vår Guds Ande.* Du som är döpt och troende är en ny skapelse. Gud ser inte längre det skröpliga i dig, utan bara det oförstörbara livet som kommer från Kristus. Kyrkan är gemenskapen av alla dessa nyskapade människor. Det är fullständigt otänkbart att ett folk som är gjort heligt, liksom Gud är helig, ska leva som övriga världen som inte känner Gud. Det är en självmotsägelse. Församlingen är nu Kristi kropp, och när vi förstår detta förstår vi också hur orimligt det är att tolerera ihärdighet i synd i vår gemenskap. En människa kan inte framhärda i det som öppet går emot Guds vilja och samtidigt vilja kalla sig Guds barn, men det gjorde man i Korinth.

Lägg märke till att församlingen står passiv i satsen: ni *har tvättats rena ... av vem? Jo, i Jesu namn, och i vår Guds Ande.* Du måste lägga märke till detta. Paulus säger inte att kyrkan är så helig som hon är moralisk och att hon därför är ett återsken av Gud, utan att det är Gud som har gjort henne till det. Vår helighet beror inte av oss själva utan finns i kraft av Guds Ande och Ord. Det är därför som Paulus etik kan sammanfattas i det enkla påståendet: Bliv vad du är. Detta gäller också Roseniuskyrkan. Vi kommer alldeles för ofta till korta inför vad Guds storslagna vision, men i kraft av Guds Ande och Ord är vi en helig gemenskap och Gud har gett oss sin Ande till att verka i oss. Vi har fått evangelium och den helige Ande, och där finns Guds kraft till förändrade liv. Så ofta händer det att vi förlorar Jesus med blicken och då ser vi plötsligt till vår egen heder, för att må bra; eller också ser vi till församlingens renlevnad för att rättfärdiga våra anspråk; eller också ger vi efter för synden och säger att det ändå inte är lönt att försöka upprätthålla en så präktig fasad. Men Roseniuskyrkans helighet ligger inte i oss, utan i honom som vi tror på. Det är han som gör oss heliga och rättfärdiga, och det är vår kallelse och privilegium att i Guds kraft låta den verkligheten allt mer och mer prägla vårt liv. Så kan vår inre helighet också bli en allt mer synlig helighet.

C. Köpta av, och förenade med, Herren

Den sista bilden plockar upp, och vidareutvecklar, den föregående: vi är en ny skapelse, och som Kristi kropp har vi blivit *förenade* med Kristus. Ja, vi är faktiskt Guds tempelbyggnad, den

nya platsen där Gud bor till skillnad från hur det var i det gamla förbundets tid. Inte bara det, vi är dessutom köpta av Gud och tillhör honom, liksom en slav kunde köpas på en marknad och då tillhöra sin herre. Allt detta bör leda oss till insikt om att vi inte kan behandla vår kropp och våra relationer hur vi vill, utan att vi först och främst måste fråga oss vad Gud vill. När du ser dig själv som Kristi kropp förstår du hur orimligt det är att använda Kristi kropp till omoraliskt liv. I Korinth verkar det ha funnits vad man kallar för antinomistiska strömningar, d.v.s. idéer om att en kristen är fri från all lag. Paulus återger korinthiernas "slogans", som de verkar ha kastat i ansiktet på Paulus för att rättfärdiga sig själva: "Allt är tillåtet för mig!" och Paulus ger dem förvisso rätt, men korrigerar dem samtidigt kraftigt. "Ja, allt är tillåtet, men allt är inte nyttigt, och ingenting får lov att ta makten över mig." Paulus kommer att återvända till den här paradoxen i flera av sina brev – det verkar ha varit svårt för de nykristna i Romarriket att ta till sig vad det egentligen innebär att vara fri i Kristus. I Jesus finns verkligen frihet, men det betyder inte att "rätt och fel" är upphävt. Nej, du är fri att göra gott – inte att göra vad som helst! Du är ju förenad med Kristus, och Guds tempel – därför är det alldeles otänkbart att du skulle använda Kristi kropp till att göra ont mot den kroppen.

Också vi behöver lyssna till dessa förmaningar. Det händer så lätt att vi slappnar av och tänker att det inte är så noga med synden, eller också kanske vi ifrågasätter varför just det där skulle vara så allvarligt. Men den kristna etiken går alltid tillbaka till vem Gud är och vad Gud har gjort för oss, och då förstår vi varför etiken är så viktig. Hur allvarligt du tar det med din helgelse säger någonting viktigt om hur högt du värderar din frälsning – och din frälsare. Se noga till så att du inte avslöjas ta det lätt på vad Jesus har gjort för dig – det vore inte lyckligt. I stället ska vi, med kärlekens band, hålla oss fast vid Kristus. Han vill stärka och verka genom oss så att vi allt mer kan bli de människor och den församling vi är ämnade att vara.

3. Avslutning: Guds kyrka i Stockholm

Det är nu dags att avsluta den här predikoserien, och vi gör det i den härliga förvissningen att Gud har skapat oss till sitt folk. Roseniuskyrkan är Guds skapelse och vi är hans verk. Det betyder att det gömmer sig någonting oerhört stort och vackert bakom de alldagliga ytorna. Vår härlighet ligger dock inte i oss själva, utan i Gud vår kung. Vi är ett heligt folk, ett kungligt folk, och ska bete oss därefter. Vi ska vara heliga i allt vad vi gör, liksom vår pappa i himlen är helig. Därför ska vi av hjärtat hålla oss till Guds Ord och låta den helige Ande få leda alla våra tankar och beslut. Så kan vi bli vad vi är ämnade att vara, och bli till välsignelse för vår stad.